מותר למימרא דשמואל כרבי שמעון סבירא ליה א)והאמר שמואל [א]מכבין גחלת של מתכת ברה"ר בשביל שלא יוזקו בה רבים [ב]אבל לא גחלת של עץ ואי ס"ד סבר לה כרבי שמעון אפילו של עץ נמי ב)בדבר שאין מתכוין סבר לה כרבי שמעון במלאכה שאינה צריכה לגופה סבר לה כרבי יהודה אמר רבינא [ג]הלכך ג)קוץ ברשות הרבים מוליכו פחות פחות מד' אמות ובכרמלית אפילו טובא: אבל נותן כו': ת"ר נותן אדם חמין לתוך הצונן ולא הצונן לתוך החמין דברי בית שמאי ובית הלל אומרים [ד]בין חמין לתוך הצונן ובין צונן לתוך החמין מותר בד"א בכוס אבל באמבטי חמין לתוך הצונן ולא צונן לתוך החמין ורבי שמעון בן מנסיא אוסר אמר רב נחמן הלכה כר"ש בן מנסיא סבר רב יוסף למימר ספל הרי הוא כאמבטי א"ל אביי תני ר' חייא ספל אינו כאמבטי ולמאי דסליק אדעתא מעיקרא דספל הרי הוא כאמבטי ואמר רב נחמן הלכה כרבי שמעון בן מנסיא אלא בשבת רחיצה בחמין ליכא מי סברת רבי שמעון אסיפא קאי ארישא קאי ובית הלל מתירין בין חמין לתוך צונן ובין צונן לתוך החמין ורבי שמעון בן מנסיא אוסר צונן לתוך חמין לימא רבי שמעון בן מנסיא דאמר כב"ש הכי קאמר ד)לא נחלקו ב"ש וב"ה בדבר זה אמר רב הונא בריה דרב יהושע חזינא ליה לרבא דלא קפיד ה)אמנא מדתני רבי חייא נותן אדם קיתון של מים לתוך ספל של מים בין חמין לתוך צונן ובין צונן לתוך חמין אמר ליה רב הונא לרב אשי דילמא שאני התם דמיפסק כלי אמר ליה מערה איתמר [ה]מערה אדם קיתון של מים לתוך ספל של מים בין חמין לתוך צונן בין צונן לתוך חמין: **מתני'** [ו]האילפס והקדרה שהעבירן מרותחין לא יתן לתוכן תבלין אבל

מוסר. שאין מתכוין לכך: **גחלת של מתכת.** שמשליכין לתוך פסולת(ז) של ברזל דלא שייך כבוי בהכי מדאורייתא ומדרבנן אסורה והיכא דאיכא נזקא לרבים לא גזרו על השבות: **אבל לא של עץ.** דאיסורא דאורייתא היא ומחייב סקילה: **אפילו של עץ נמי.** דהא לרבי שמעון מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה וכל כיבוי אינו צריך לגופו חוץ מעושי פחמין או מהבהבי פתילה: **הלכך.** כיון דאמרת לא גזרו שבות דכיבוי מתכת במקום נזקא דרבים: **קוץ ברשות הרבים מוליכו פחות פחות מד' אמות.** עד שיסלקנו לצידי רשות הרבים דאיסורא דרבנן הוא: **ובכרמלית.** דטלטול דידיה דרבנן: **אפילו טובא.** יעבירנו בעקירה אחת: **חמין לתוך צונן.** דקסבר תתאה גבר ואין החמין מרתיחין את הצונן אלא מפשירין: **ולא צונן לתוך חמין.** שהתחתונים מרתיחים את העליונים דתתאה גבר: **בכוס.** דלשתיה קבעי להו ולא ניחא ליה שיחומו הרבה ועוד דכלי שני הוא: **אוסר.** אפילו חמין לתוך צונן: **ספל הרי הוא כאמבטי.** ואף על גב דכלי שני הוא הואיל ולאו לשתיה אלא לרחיצה אסירי דניחא ליה שיחמו הרבה וגזרינן: **אלא בשבת.** רחיצה בחמין ליכא. בתמיה. דהא לרבי שמעון אפילו חמין לתוך צונן אסור לא משכחת חמין שהוחמו ואפילו מע"ש שלא יהיו צריכין להפיג רתיחתן ואם כן לא ירחוץ אפילו פניו ידיו ורגליו בחמין: **מי סברת ר' שמעון אסיפא קאי.** דלא שרי ת"ק אלא חמין לתוך צונן ואתא איהו ואסר אף חמין לתוך צונן: **ארישא קאי.** לשתיה וצונן לתוך חמין דקשרו ב"ה קאסר: **מתני' שהעבירן.** מן האור: **מרותחין.** בין השמשות: **לא יתן לתוכן תבלין.** שמתחמם דכלי ראשון כל זמן שרותח מבשל:
אבל

אפילו של עץ נמי. ואם תאמר ומאי ס"ד דמקשה וכי משום דסבר שמואל כרבי שמעון באין מתכוין יסבור כמותו במלאכה שאינו צריך לגופה וי"ל דס"ד דמקשה דודאי הא בהא תליא משום דסבר רבי יהודה דמלאכה שאינו צריך לגופה חייב עליה היכא דמתכוין בשאין מתכוין נמי החמירו חכמים אבל לרבי שמעון דפטור עליה מן התורה אף במתכוין לא חש לאסור מדרבנן כשאין מתכוין כיון דמתכוין עצמו ליכא אלא איסורא דרבנן ומיהו לפי האמת לאו הא בהא תליא דשמואל אע"ג דבמלאכה שאינה צריכה לגופה סבר כרבי יהודה דחייב [מתיר] באין מתכוין ולרבי יהודה נמי אסור אין מתכוין אפילו בגרירה דמתכוין עצמו לא אסיר אלא מדרבנן כדאמרי' לקמן ובשילהי כל התדיר (זבחים דף צא: ושם)ח) דאמר שמואל המתנדב יין מביאו ומזלפו ע"ג האשים ופריך והא קא מכבה ומשני דסבר דבר שאין מתכוין מותר ופריך כי הכא דאמר שמואל מכבין גחלת של מתכת אבל לא של עץ והשתא אומר רשב"א דפריך מכ"ש דכיון דסבר שמואל דמלאכה שאינה צריכה לגופה חייב א"כ סבירא ליה נמי בשבת דבר שאין מתכוין אסור דסבר המקשה דהתם דהא בהא תליא כמו מקשה דהכא וכיון דבשבת אסור אין מתכוין כ"ש בעלמא אך הקשה דמשמע דאי הוי סבר שמואל מלאכה שאינה צריכה לו פטור עליה הוה אתי שפיר ואמאי והא מלאכה שאינה צריכה לגופה בשאר איסורים דלאו שבת חייב עליה וכיון דסבירא ליה דהא בהא תליא א"כ אמאי קאמר התם דבר שאין מתכוין מותר: **נותן** אדם חמין לתוך צונן. א)אפי' בכלי ראשון דחמין לתוך צונן אינו מבשל כמו שאפרש ולא צונן לתוך חמין אפילו בכלי שני דגזרי ב"ש כלי שני אטו כלי ראשון וב"ה דפליגי ושרו צונן לתוך חמין היינו דוקא בכלי שני כדקתני בד"א בכוס משמע דבכלי ראשון מודו ב"ה ולא משום דסברה הך ברייתא דתתאה גבר כדפירש בקונטרס דאם כן יקשה מהכא למ"ד ט)עילאה גבר ולמאן דאמר תתאה גבר נמי הא מבשל כדי קליפה כמו שאפרש לקמן בע"ה אלא נראה כמו שאומר ר"ת דחמין לתוך צונן משמע שהצוננין של מטה מרובים שלכך ליתן המועט במרובה ולכך אין מבשלים החמין המועטים כלל לפי שמתערבין בצוננין המרובין ומתבטל חמימותן ולא צונן לתוך חמין שהחמין של מטה מרובין ומתערבין בהן הצוננין המועטין ומתבשלין: **אבל** באמבטי כו'. נראה דהאי אמבטי איירי כגון שהוא כלי שני ולא הוי כההוא אמבטי דלעיל י)דקאמר בקשתי להניח פך באמבטי מדקאמר ספל אינו כאמבטי והאי ספל ע"כ כלי שני דאי כלי ראשון אמאי אינו כאמבטי ודכוותיה אמבטי הוי כלי שני ועוד דאי באמבטי שהוא כלי ראשון איירי לא הוה ליה למינקט אמבטי אלא מיחם שהוא לשתיה דומיא דכוס ומדנקט אמבטי משמע דבכלי שני איירי ואתא לפלוגי בכלי שני בין כוס שהוא לשתיה לאמבטי לפי שחמין הרבה ואיכא למיגזר דהרואה אותן חמין כל כך סבור דכלי ראשון הוא וכמתני' דנקט כמיחם שהוא ראשון לא יתן לתוכו מים הוה מצי למימר באמבטי שהוא שני לא יתן לתוכו מים אלא דמתני' מיירי בשתיה ומפליג בין מיחם לכוס: **מי** סברת ר"ש בן מנסיא אסיפא קאי ארישא קאי. היינו דוקא למאי דס"ד לרב יוסף מעיקרא אבל למאי דמסקי' דספל אינו כאמבטי קאי אסיפא בכוס וסבר שפיר ר"ש בן מנסיא כב"ה דאפילו צונן לתוך חמין מותר ואתיא מתני' דשריא לתוך הכוס אליבא דהלכתא דהלכה כר"ש בן מנסיא וא"ת למאי דסלקא דעתך דארישא קאי ואסר בכוס צונן לתוך חמין מאי קמ"ל רב יוסף דספל הרי הוא כאמבטי כוס נמי הרי הוא כאמבטי לר"ש בן מנסיא דהלכתא כוותיה וי"ל דרב יוסף לב"ה אתא לאשמעינן דשרו בכוס: **נותן** אדם קיתון של מים. וא"ת ואמאי לא מייתי ברייתא דלעיל דספל אינו כאמבטי ואמאי איצטריך נמי רבי חייא למיתני תרוייהו וי"ל דהשתא קמ"ל בין חמין לתוך צונן בין צונן לתוך חמין דההיא דספל אינו כאמבטי ה"א דקאי אר"ש בן מנסיא דאסר באמבטי אפי' חמין לתוך צונן ועליה קאמר דספל אינו כאמבטי ושרי חמין לתוך צונן אבל צונן לתוך חמין ה"א דאסור ואפשר דההיא דלעיל היינו הך דהכא אלא שקילרה ונקט לישנא דרב יוסף דמייתי עלה: **שאני** התם דמפסיק כלי. וא"ת דאמר לעיל (דף מ:) טול בכלי שני ותן אבל בכלי ראשון לא אע"ג דמפסיק מנא וי"ל דהתם בכלי ראשון והכא דבכלי שני שאני:
אבל

מסורת הש"ס

א) זבחים צא:, ב) [שם צב.], ג) [ביצה מה:], ד) [לקמן קלח. יבמות כח. ב"ק ל. סוכה מו.], ה) [כתובות נ. ושי' ערב אלפסן], ו) פסחים מ:, ז) בס"י: עם פסולת, ח) [ושם צג.], ט) [פסחים עו.], י) [דף מ:].

◆

מוסף רש"י

מכבין גחלת של מתכת. לאו בת כיבוי היא ואיסורא דרבנן היא דליכא, ובמקום היזק רבים לא גזור רבנן (זבחים צא.). אבל לא של עץ. ואף כר"ש לא מפטר כיבוי מן התורה אלא כמתכוין לעשות פחמין כבימיו וצריך להם, דאר"ש מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה. וכיבוי זה לאו לצורך גופו הוא שיהיה צריך לו, דהלואי שלא בא עליו, ודמי למוציא את המת לסלקו מעל פניו דפטר עליה ר"ש בפרק המצניע (זבחים צב.). מוליכו פחות פחות מארבע אמות. עד שיסלקנה לצדי רה"ר כדי שלא תזיק (ביצה כח:). שהעבירן. מעל האור, מרותחין. ערב שבת עם חשיכה (פסחים מ:). לא יתן לתוכן תבלין. דכלי ראשון מבשל ותנא מבשל תבלין בשבת (שם).

◆

רבינו חננאל

ואקשינן [למימרא] דשמואל כר' שמעון והאמר שמואל מכבין גחלת של מתכת ברה"ר בשביל שלא יוזקו בה רבים אבל גחלת של עץ לא, ואילו ר"ש סבר אפילו של עץ מותר לפי שאין מתכוין לכבות אלא כדי שלא יוזק וכי האי גוונא פטר ר' שמעון. ואסיקנא לעולם כר' יהודה סבירא ליה דאמר מלאכה שאינה צריכה גופה חייב עליה, ומיהו דבר שיש בו היזק לרבים כגון צידת נחש וכבוי גחלת של מתכת בזמן שהיא חמה והיא שחורה והרואה אותה דומה שהיא צוננת לפי שאין בה אדמומית כגחלת לוחשת ונמצאו בני אדם ניזוקין בו לפיכך מותר. אבל הגחלת של עץ אם תסור אדמומיתה נכבת כבר ואינה מזקת ואם אדמומיתה בה כל הרואה אותה מתרחק ממנה, ומכל פנים אין אדם ניזוק שהשחורה כבר כבתה והאדומה מתרחקין ממנה, לפיכך המכבה אותה חייב, ולפיכך היה שמואל אוסר בגחלת של עץ. ומדוקיה

עין משפט נר מצוה

לג א ב מיי' פי"א מהל' שבת הלכה ז ופי"ב הלכה ג טוש"ע או"ח סי' שלד סעיף כז:
לד ג מיי' שם פי"ח הל' ז טוש"ע או"ח סי' שח סעיף יח:
לה ד ה מיי' פכ"ב מהל' שבת הלכה ו טוש"ע או"ח סימן שיח סעיף יב:
לו ו מיי' שם טור שו"ע שם סעיף ט:

◆

תוס' ישנים

א) עוד תוכל לומר דחמין לתוך צונן דוקא בכ"ש שרי ב"ש אבל בכלי ראשון אסור אטו צונן לתוך חמין:

◆

רבינו חננאל (המשך)

אמר רבינא קוץ ברה"ר מוליכו פחות פחות מד' אמות. ואע"ג דרב ושמואל הילכתא כרב באיסורי, בהא קיי"ל כשמואל דאמר במלאכה שאינה צריכה לגופה סבר לה כר' יהודה, בדבר שאין מתכוין סבר לה כר"ש, ומדרב אחא ורבינא שמעי' מינייהו דהלכתא כר' שמעון. פיסקא אבל נותן הוא לתוכו או לתוך הכוס כדי להפשירן. ת"ר (לא יתן) [נותן] אדם חמין לתוך צונן [ולא צונן] לתוך חמין, וב"ה מתירין כו'. ואוקימנא להא דר"ש בן מנסיא שאוסר. כלומר לא נחלקו ב"ש וב"ה אלא אפילו ב"ה אוסרין. ואע"ג דאמר רב נחמן הלכתא כר' שמעון בן מנסיא, כיון דאמר רב הונא חזינא לרבא דלא קפיד דימנין, עביד כמר וזמנין עביד כמר מדתני ר' חייא, דתני ר' חייא נותן אדם קיתון של מים לתוך ספל כו'. ורב אשי מתרץ לה לרב הונא ואמר ליה מערה תניא, כלומר מערה אדם קיתון של מים לתוך ספל של מים בין חמין לתוך צונן בין צונן לתוך חמין. קיי"ל כוותייהו דאינון בתראי ומעשה רב. ולא דמו ספל ואמבטי וכוס למיחם, דאוקימנא ליה שאסור לתת בתוכו צונן מועטין בהיות חמין בו כדי שיחמו אלא מרובין כדי להפשיר[ן], כי המיחם הוא עצמו מייחם, אבל ספל ואמבטי וכוס שמתחממין בכלי אחר ומערין בתוך הללו לפיכך מותר שנמצאו כלי שני, וקיי"ל כלי שני מותר.

א) עי' ביאור דברי רבינו ז"ל בחידושי הרשב"א ז"ל ד"ה גחלת של מתכת ע"ש היטב.